

यानीति यानि मार्गद्वैवतानि धूमराज्यादीनि पुनरावृत्तिप्रदर्शकानि अर्चिहरादीनि अपुनरावृत्तिप्रदर्शकानि वा प्राज्ञाः कर्मठाउपासकावा इज्यंतियजंते तेन यजनेन तं यथायथोपासतेतथेतः त्रै
त्यभवंतोति श्रुतेस्ते यजमानाः यथाभावन्ते तेन देवयानेन यथामार्गेण अत्र पितृयाणोपि देवयानपदेनोच्यते ते पितृलोके देवलोकं वायांति कर्मणा पितृलोको विद्यया देवलोक इति श्रुतेः ॥ २९ ॥ तस्यैव यानेन ग
तस्यापि एकस्य कर्मठस्यावृत्तिरस्ति अथैतमेवाध्वानं पुनर्निर्वर्तत इति धूमादिमार्गेण गतानामावृत्तिश्रुतेः मनीषिणः मनोरोधशीलस्योपासकस्य नास्यावृत्तिः न च पुनरावर्तत इत्यर्चिहरादिमार्गेण गतानामनावृत्तिश्रु
तेः उभौ कर्मठाउपासकौ देवैः धूमाद्यादिभिरतिवाहिकैः सह यांत्यस्मिन्नि देवयानस्तेन दिव्येन मार्गेण यद्यप्युभावपि गच्छतस्तथापि संकल्पभेदात्तयोरावृत्त्यावृत्तिभावतद्वैलक्षण्यमित्याशयः ॥ ३० ॥
विदुषां सत्यसंकल्पानामैश्वर्यमाह स्वयमिति अनहुह इत्युपलक्षणं सर्वेषां सौभ्रयादीनामिव संकल्पेनैव सिद्ध्यतीत्यर्थः उन्नाधेनवः ॥ ३१ ॥ तेषां कृतवोपि मानसिका एवेत्याहार्धेन स्वयमिति सिद्धसंकल्प
त्वाद्युपेक्षणादीन् मनसैव सृजंतीत्यर्थः ततश्च किमित्यत आह यइति भावितात्मा योगाभ्यासशोधितचित्तः समधुपर्कगां आलब्धुं हिसितुमर्हति न कर्मणालिप्यते पापकेनेति विदुषोषालेपश्रुतेः ॥ ३२ ॥ इत
यानियज्ञेष्विह ज्यंतिसदा प्राज्ञाद्विजर्षभाः ॥ तेन ते देवयानेन पथायांति महामुने ॥ २९ ॥ आवृत्तिस्तस्यैव कस्य नास्यावृत्तिर्मनीषिणः ॥ उभौ तौ देवयानेन ग
च्छतो जाजले यथा ॥ ३० ॥ स्वयंचैषामनहुहोयुज्यंति च वहंति च ॥ स्वयमुन्नाश्रुदुह्यंते मनःसंकल्पसिद्धिभिः ॥ ३१ ॥ स्वयं यूपानुपादाय यजंते स्वाप्तदक्षिणैः ॥
यस्तथा भावितात्मा स्यात्सगामालब्धुमर्हति ॥ ३२ ॥ ओषधीभिस्तथा ब्रह्मन्यजेरंस्तेन तादृशाः ॥ इति त्यागं पुरस्कृत्य तादृशं प्रब्रवीमि ते ॥ ३३ ॥ निराशिषमनारं
भं निर्नमस्कारमस्तुतिं ॥ अक्षीणं क्षीणकर्माणं तं देवा ब्राह्मणं विदुः ॥ ३४ ॥ न श्रावयन्नच यजन्नदद्राह्मणेषु च ॥ काम्यां द्यत्तिलिप्समानः कांगतिं याति जाजले ॥
इदं तु देवतं कृत्वा यथा यज्ञमवाप्नुयात् ॥ ३५ ॥ जाजलिरुवाच न वै मुनीनां शृणुमः स्म तत्त्वं पृच्छामि ते वाणिजकपृमेतत् ॥ पूर्वपूर्वैश्चास्य न वेक्षमाणानातः
परंतमृषयः स्थापयंति ॥ ३६ ॥ यस्मिन्नेवात्मतीर्थेन पशवः प्राप्नुयुर्मखं ॥ अथ स्म कर्मणा केन वाणिजप्राप्नुयात्सुखं ॥ शंसमेतन्महाप्राज्ञ भृशं वै श्रद्धामि ते ॥ ३७ ॥
रस्तु पशुबीजादिवधात्प्रत्येवैवेत्याह न तादृशा इति मूढाः न गवौषधादिभिर्गृह्यमर्हदित्यर्थः इतीति यस्मात्त्यागिनामीदृङ्माहात्म्यं तस्माद्धेतोरित्यर्थः ॥ ३३ ॥ संक्षेपेण त्यागिनो लक्षणमाह निराशिषमिति ॥
॥ ३४ ॥ कांगतिं याति तस्मादाहु रयजमानमददानमासुरो बनेति श्रुतेः स आसुरः कामपि गतिं देवमार्गे पितृमार्गे वानयातीत्यर्थः कथं तर्हि गतिं यातीत्यत आहार्धेन इदमिति इदं निराशिषमिति श्लोकोक्तलक्षणं देव
तद्वैवतमिव सेवनीयं कृत्वा यथावत् यज्ञं परमात्मानं यज्ञो वै विष्णुरिति श्रुतेः अवाप्नुयात् ॥ ३५ ॥ मुनीनां स्वयं यूपानुपादाय यजंते स्वाप्तदक्षिणैरित्युक्तं रूपानामात्मया जिना एतत्तत्त्वं रहस्यं न स्म शृणु मोनश्रु
तवतो वयं यतः कष्टं गहनं अतस्त्वां पृच्छामि अस्य योगधर्मस्य नावेक्षमाणाः न आलोचनं कृतवन्तः अवेक्षमाणा अपि अतः परमपि तं धर्मं न स्थापयंति लोके न प्रवर्तयंति रहस्यत्वादेव ॥ ३६ ॥ यस्मिन्निति विभ
क्तिप्रतिरूपकमव्ययं यथार्थे एव एवं यथेवं त्वदुक्तप्रकारेण आत्मतीर्थे आत्मैव तीर्थं यज्ञभूमिस्तत्र पशवः पशुप्रायाः मंदमतयो मखं मानसिकं क्रतुं न प्राप्नुयुः तस्यामेव बहु पुण्यसाध्यत्वात् अथ तर्हि प्राप्नुयात्प्राप्नुयुः व
चनव्यत्यय आर्षः तत्कर्म तेन ववाक्यमिति शेषः ॥ ३७ ॥